

EDINJA DANICA.

Katolski cerkveni list.

№ 6.

V četrtek 6. svečana.

1851.

Edina pot v nebesa

ali

podučenje od razločkov prave katolske vere
memo drugih nekatolskih ver.

(V pogovorih med duhovnim pastirjem in vernikom.)

Spisal Peter Hieinger.

Dereti pogovor.

Nauk od gnade božje in opravičenja grešnikov.

D. Jezus svoji sveti cerkvi ni zapustil samo zaklada svojiga božjiga nauka, ampak tudi zaklad svoje božje gnade in milosti. Tukej se je zopet kej več pomuditi, zakaj ravno v nauku od gnade božje so veliki razločki med katolsko vero in drugimi verami. Ko je pa tukej beseda od gnade božje, je dobro pomniti, de menimo tisti posebni čez-naturni dar božje dobrote in milosti, ki nam je v naše zveličanje potrebin, in brez kteriga človek nič zasluženja vredniga za večno življenje storiti ne more. Mi veste pač sami kaj od gnade božje povedati?

V. Ako je prašanje za posvečujočo gnado ali gnado opravičenja, vem, de letá človeka opraviči, to je, mu dodeli odpusenje grehov, ga posveti in stori, de je Bogu prijetin, otrok in prijatelj božji, in erbič večniga življenja.

D. Tako ste povedali po nauku katolske cerkve, kakor je novovercam nasprot posebno izrečen v Tridentinskim zboru. Kadar človek posvečujočo gnado zadobi, so mu grehi zares odpušeni, niso samo pokriti, ali po verhu odpravljeni, ampak popolnoma izbrisani in odvzeti, tako de v človeku nič ne ostane, kar bi se greh šteti zamoglo. Beseda s. pisma ni prazna, ktera pravi od Jezusa: „Glej Jagnje božje, ktero grehe sveta odjemlje;“ ali s ktero piše apostelj: „Oprani ste, opravičeni ste.“ Človek pa po posvečujoči gnadi ni samo opravičen, ampak je tudi posvečen, kakor nova stvar v Kristusu preroben: iz krivičnika postane pravičin, iz sovražnika prijatelj božji, v njegovim sercu je po s. Duhu, ki v njem prebiva, božja ljubezin raz-

lita, kakor piše s. Pavel. Res de opravičeni človek še ostane Adamov otrok, pa je vcepljen kot v zlahtno oljko v Jezusa Kristusa; res de ludo nagnjenje v njem še ostane, pa mu ni v greh prisojeno, razun ako se mu sam radovoljno vda. Kako pa človek posvečujočo gnado božjo zadobi?

V. Posvečujočo gnado božjo človek zadobi po zasluženji Jezusa Kristusa in po svetih zakramentih, ktere je on postavil, in v kterih nas s. Duh posvečuje, pred drugimi po s. kerstu in po s. pokori, kterima se zato zakramenta mertvih pravi.

D. Res je le zasluženje našiga Odrešenika in Zveličarja, po kterim nam gnada božja pride: „Človek sam si nikakor gnade in opravičenja ne zasluži, naj bi on popred še toliko storil. S. Pavel piše: „Vsi so grešili, in casti božje ni v njih; in opravičeni so brez zasluženja po njegovi milosti: po odrešenji, ktero je v Jezusu Kristusu.“ Pot pa, po kteri zasluženja Jezusoviga in božje gnade deležni postanemo, so sveti zakramenti, v kterih se moč s. Duha nad nami skazuje. Tako pravi Jezus od s. kersta: „Ako kdo ne bo preroben iz vode in s. Duha, ne more iti v nebesko kraljestvo.“ Ali pa Bog od človeka, kteri hoče opravičen biti, nič zraven ne tirja?

V. Pač; treba je, de človek veruje božje resnice, zlasti tiste od gnade božje in od Jezusoviga odrešenja; treba, de ima v Boga zaupanje zavoljo Kristusa, de začne Boga ljubiti kot studenec vse pravičnosti, de svoje grehe sovraži, in terdno sklene novo življenje začeti in božje zapovedi spolnovati.

D. Tako razloži Tridentinski zbor, in tako je očitno iz besedi s. pisma. Vero Jezus sam pred vsim tirja: „Kdor veruje in je kersen, bo zveličan.“ Vonder ni samo mertva vera zadosti, temuč živa mora biti, ktera je z upanjem združena, in v ljubezni dela; prava grevenga nad grehi in terdin sklep poboljšanja mora zraven priti. Apostelj tirja: „Spreobernite se, delajte pokoro.“ In drugej je pisano: „Kdor ne upa, naj ne misli, de bo kaj prejel. Kdor ne ljubi, ostane v smerti.“ Vender vse to je po katolski veri le potrebno pripravlanje za opravičenje, in nikakor se s tem gnada božja ne zasluži; in Luter in Kalvin sta le po zgol hu-

dobii katolški cerkvi očitala, kakor de bi ona toliko človekove dela poviševala, de bi zasluženje Jezusovo s tem na nič prišlo. Zdaj so pa še nekatere prašanja povzeti. Ko je človek enkrat posvečujočo gnado zadobil, ali se v njem zamore zmanjšati in zgubiti, ali se zamore pomnožiti?

V. Pač po manjših grehih se gnada božja zmanjša, po večjih ali smertnih se celo zgubi. Pa tudi pomnožiti se zamore po zakramentih, katerim pravimo de so zakramenti živih, in tudi po dobrih delih.

D. To nam razloči Tridentinski zbor nasprot drugačnemu uku novovercev. S. pismo pove: „Pravični ne bo mogel živeti v svoji pravičnosti, kateri dan koli se je pregrešil;“ in zatorej opominja apostelj: „Kdor stoji, naj gleda de ne pade.“ In na drugi strani je pisano: „Bog bo pomnožil rast sadu vaše pravičnosti;“ in zatorej je opominjanje: „Kdor je pravičin, naj se še opraviči, in kdor je svet, naj se še posveti.“ Stan pravičnosti po takim ni v vsih enak; Petra na primer Gospod praša: „Simon me ljubiš bolj, kakor ti?“ in Peter odgovori: „Gospod veš de te ljubim. Po takim pa na drugi strani tudi nobedin ne more tako gotov biti svojiga opravičenja, de bi nobeniga strahu zato ne smelo biti. S. pismo govori: „Človek ne ve, ali je ljubezni ali sovraštva vreden;“ celo apostelj sam od sebe pravi: „Nič se sicer ne zavem, pa v tem nisim opravičen.“ Kolikor vest človeku posebniga ne očita, mora sicer trdno zaupanje v božjo milost imeti, in vse nepotrebne dvome ali evible zastran opravičenja odvreči: vonder po opominu apostelnovim naj tudi v strahu svoje zveličanje dela. V vsim tem nauku je greška cerkev z rimsko enaka.

V. Pa bi vonder dobro bilo, ko bi človek tako gotovo vedil, de je v gnadi božji, de bi se zastran nje celo nič bati ne bilo treba.

D. Bog v svoji modrosti že ve, zakaj de nam takošne gotovosti ne dopusti: človek bi drugač lahko prevzetin in prederzin biti in potem gnado božjo popred zgubiti znal; ga pomiriti in potolažiti je že zadosti trdno upanje.

V. Kakošne misli pa imajo evangeljci od opravičenja? iz tistih bukvic se nisim v stanu zmo-driti.

D. Res de se niste v stanu znajti: zakaj Lutrov in Kalvinov nauk je ondi zamolčan, zdanji evangeljci pa so sami sebi pravični in ne potrebujejo opravičenja po Kristusu. Glejte, Luter in Kalvin sta učila, de, ko se grešniku zasluženje Jezusovo prišteje, se s tem njegovi grehi ne odvzamejo popolnoma preč ampak se le pokrijejo, od zunej odstergajo, in od znotrej je človek še ravnotista krivična stvar: znalo bi se reči po takim, de je opravičen človek od zunej pobeljen grob, od znotrej poln gnjusobe. Ti novoverci si niso mogli drugač misliti, ker je po njih mnenji človek ves popačen in zgol hudobija; koliko je pa to nauku Jezusovemu nasprot, ste popred lahko sprevidili.

V. Jaz pač verujem, de, ako Bog človeku njegov greh odpusti, mu ga v resnici odpusti, ga ne zakrije samo na videz: človek je potem v resnici pravičin in svet pred božjimi očmi, in nič krivice ni nad njim.

D. Prav tako. Dalje sta Luter in Kalvin učila, de k opravičenju je od strani človekove samo vere potreba: pa nista mislila takošne vere, kakoršno katolčani po navadi menimo, in ktera mora po delih živa biti; ampak rekla sta: Človek mora trdno verjeti in prepričan biti, de je opravičen, in to mu je zadosti. Tako sta vero z upanjem zmesala, in

zraven prederzno upanje učila; in za tega voljo je Luter list s. Jakoba zaverigel, ker so ondi dela tirjane; drugej pa je še besede s. pisma popačil. Kjer namreč stoji pisano: „Človek je po veri opravičen;“ je pristavil besedo: „samo po veri,“ namreč brez vsih del, s katerimi se mu je pripraviti za opravičenje.

V. Pač je to lepo ravnanje s s. pismam bilo, kteriga se je toliko hvalil.

D. V zadnje sta Luter in Kalvin še terdila, de opravičeni človek svoje pravičnosti nikakor in po nobenih grehih ne more zgubiti, in de zamore popolno gotovost od svojiga opravičenja imeti; samo to je Luter drugač govoril, de človek namreč opravičenje zgubi, ako ne veruje, de je opravičen.

V. To je pač zopet s. pismu nasprot, kakor so oni že popred povedali. Kaj pa zdanji evangeljci?

D. Sej veste, de oni na odrešenje Kristusovo ne verujejo kakor mi, ker tudi za poerbani greh nočejo vediti: eni mislijo, de se človek samo z lastno pokoro opraviči, in z lastnimi deli posveti, brez de bi gnade od drugod potreboval. Zatorej tudi v tistih bukvicah pri besedi od s. kersta ne stoji spoznanje: „Tudi naši otroci so že pri njih rojstvu po s. kerstu posvečeni;“ ampak pisano je: „Tudi naše otroke obetamo in posvečujemo že pri njih rojstvu Bogu;“ kerst jim je namreč le golo znamenje, brez posvečenja v djanji in resnici. Takošni napačni nauk je bil začel Socin, in takošniga so luterani in kalvinijani poslednje čase večjidel povzeli.

V. Zdaj pa res vidim, kako je beseda novoverca povsod le malo odkrita, in kako lahko bi se človek zapeljal, ko bi njih na videz lepi besedi verjel.

D. Dosti je bilo že zdaj govorjenja od gnade božje, vonder se ni vse dokončano. Razun posvečujoče gnade božje razloči namreč katolška vera še posebno ali djanjsko gnado. Veste pač, kaj de razun posvečenja s. Duh se družiga v nas dela?

V. S. Duh razsvetljuje naš um dobro spoznati, obuduje našo voljo po volji božji ravnati, in stori, de dobro delati zamoremo, dodeli nam svoje darove.

D. Glejte, ker je katolški nauk, de tudi človek sam mora za opravičenja in posvečenja voljo kaj delati, je ravno poglavitno vprašanje, ali je človek zgol iz svoje moči kaj dobriga storiti v stanu?

V. Človek brez gnade božje nič dobriga, zasluženja vredniga za večno življenje ne more storiti.

D. Nauk katolške cerkve je na eni strani, de človek po grehu ni toliko oslepljen in oslavljen, de bi saj nekaj, kar je manjšiga in ložjiga v božji postavi, in naturniga reda ne preseže, spoznati in storiti ne mogel. Na drugi strani pa je ravnotako katolška resnica, de človek potrebuje razsvetljenja in poterjenja s. Duha, de zamore v svojim djanji za zveličanje zasluženje imeti, in sploh vse verske resnice spoznati, celo postaviti dopolniti, in vse, tudi huji skušnjave premagati. To je bilo že v poprejšnih cerkvenih zborih nekdanjim krivovercam nasprot spoznano, zlasti po s. Avgustinu obilno razloženo; in zopet je novim spačenim naukam nasprot Tridentinski zbor potrebnost božje pomoči za vse dobro djanje bolj razložil, in pozneji rimski papeži so posebne razsodbe v tej resnici storili. Posebej je bilo razloženo, de brez navdihnjenja s. Duha človek ni v stanu verovati, upati, ljubiti,

grevenge imeti, kakor je potreba; de ne more brez gnade s. Duha ne začetka vere, ne stanovitnosti v veri imeti; de opravičen človek se ne more vsih tudi manjših grehov obvarovati razun iz posebniga božjiga daru, kakor cerkev misli od Marije Device; de opravičen človek brez posebne božje pomoči ne more v prejeti pravičnosti stanovitin ostati. S. pismo vse to zadosti očitno pove. Jezus sam govori: „Kakor mladika ne more prinesiti sadu, ako se terte ne derži, tako tudi vi brez mene ne morete nič storiti“. In s. Pavel piše: „Ne kakor de bi bili zadosti zmožni kaj misliti, kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga. Bog je kateri v nas dela hotenje in spolnjenje po svoji dobrotljivi volji“.

V. Slabost človekova je res velika v tem, kar je za zveličanje potreba; skorej bi človek, akovse to razloženo sliši, preveč boječ znal biti.

D. Ne preveč boječ, ampak ponižin, po pameti skerbin in čuječ naj zato vsak bo, in naj si bolj prizadene gnado božjo zadobiti in z njo delati. Zakaj gnada božja človekoviga truda ne stori nepotrebni, ona človeku ne dela nobene sile, in mu proste volje ne krati; kakor je od cerkve posebej razloženo zlasti v Tridentinskem zboru in razsodbah papežev, in tolikrat poterjeno v s. pismu, ktero nas tolikrat opominja si za dobro prizadevati in si celo silo storiti. Ako človek dobriga ne stori kakor je zapovedano, ako se hudiga ne obvaruje, kakor je potrebno, le na njega samiga sodba pade, ker svojiga ni storil. „Iz tvojih ust te sodim“ bo rekel Gospod lenimu hlapcu, „zakaj nisi dal mojiga talenta na mizo menjavcov, in bi ga bil jaz z obrestjo (z dobičkam dobrih del) nazaj terjal?“

V. Pač je to vse prav: pa kaj, ako Bog človeku potrebne gnade ne da? Od svetnikov slišimo dosti, koliko gnade so od Boga prejeli; kaj pa navadni človek?

D. Pred Bogom, ljubi prijatelj, ni toliciga razločka, kakor si ga morebiti vi mislite. Res, de Bog v svojih izvoljenih večkrat čudne reči dela, in njegove dobrote nobeden ne sme zavidati: pa on pri vsim tem nikogar ne pusti brez potrebne pomoči, de zamore zveličanje doseči. On da pravičnim potrebno gnado, zapovedi spoiliti, dodeli spokornim grešnikom potrebno pomoč se greha obvarovati; pa tudi terdovratni grešniki in prederzni neverniki se ne morejo pritožiti, de bi jim ob svojim času in na svojim kraji potrebna gnada pripravljena ne bila. Pot gnado božjo zadobiti so s. zakramenti in pa molitev. In molitev ni nikomur odrečena, kakor lepo neki cerkveni učenik razloži, de ako bi človek nobene druge gnade ne imel, ima saj gnado molitve, desiravno ne narvišji saj nekolike molitve, in s to zamore vse drugo dobiti. Sej Jezus pove: „Oče nebeški bo dobriga Duha dal vsim, kateri njega prosijo“. „Molitev“, piše neki cerkveni učenik, „je ključ do nebes“.

V. Njih beseda res človekovo boječce serce potolaži. Zdaj bi se pa tudi v drugi strani ložje pomiril, namreč kar zadene izvolitev za večno življenje. Večkrat človeka zna to prašanje pretresti: ali je med izvoljenimi ali ne? Ako tedaj Bog vsakimu potrebne gnade za zveličanje pripravi, je gotovo, de on nikogar na ravnost ne zaverže, in de je dalje na človeku ležeče med izvoljene priti.

D. Prav se tukej tolažite. Res de je skrivnost od izvolitve za večno življenje po besedi s. Avgustina globoka skrivnost; to je pa na drugi strani

tudi gotova resnica, de Bog pri poklicu svojih ne gleda na obraz človekov, ampak na njegovo dobro djanje, kakor apostelj pove. Zatorej Jezus opominja: „Prizadenite si, skozi ozke vrata priti;“ in apostelj: „Skerbite, de z dobrimi deli svoj poklic gotov storite“. Se ve, de tukej ni pozabiti resnice, de izvolitev ni po našim ampak po Kristusovim zasluženji. Dalje je pa tudi gotov nauk svete vere, de ako je kdo zaveržen, so tega krive le njegove hude dela. „Kar kdo seje“ piše apostelj, „to bo tudi žet; kdor po mesu seje, bo tudi od mesa trohljivost žet“. „Bog noče, de bi se kdo pogubil; on noče smerti grešnikov, ampak de bi se poboljšal in živel“. Vediti pa sicer nobedin ne more, ali je med številam izvoljenih, razun ako bi mu Bog posebno razodel. „Kdor meni de stoji, naj gleda, de ne pade“, ta beseda aposteljnova vsim velja. Vse to najdemo razloženo zlasti v Tridentinskem zboru, in greška cerkev je v tem z rimsko edina.

V. Kaj pa je misel novovercev v teh resnicah?

D. Po misli Lutra in Kalvina človek sam iz sebe le grehe dela nikakor nič dobriga in nedolžniga ne: po opravičenji pa s. Duh v njem dobre dela rodi. To je nauk luteranov in kalvinijanov na eni strani; na drugi pa pravijo, de dobrih del ni treba k zveličanju, še je Luter rekel, de so škodljive, in potem bi pač nobene posebne gnade treba ne bilo.

V. To je pa vunder hudobin nauk! Ali Bog ne dela razločka med pravičnimi in grešniki? ali vse enako izvoli, ali vse enako zaverže?

D. Po Kalvinovim nauku Bog ene izvoli za nebesa, druge odloči za pekel brez razločka njih del; Luter ni tako terdo govoril, pa drugi nauki skorej enako kažejo.

V. Strašin je tak nauk! Bog tedaj brez vse pravice ravna! in človek? naj obupa!

D. Vonder je žalostno bilo, de so v enim času mnogi učeniki, kateri so se katolske imenovali, zlo za Kalvinam vlekli, ter govorili, de je Bog na ravnost ene za zveličanje, druge za pogubo odločil, de se pravičnim Bog ne da vselej potrebne gnade pri njih volji in prizadevanji, de zaverženim grešnikom pa le pomanjkljivo pomoč deli, ktera le njih pogubo huji dela. Po svojim začetniku so se imenovali Jansenijani; pa so bili po apostolskim sedeži obsojeni.

V. Bog nas varuj pred zapeljivimi nauki! Kaj pa zdanji novoverci?

D. Od teh je malo govoriti. Socinijani in njih sledeči modrijani človeške slabosti nočejo spoznati, v svoji prevzetnosti vse na svojo moč zaupajo, tedaj tudi od potrebnosti gnade nič ne vedo. Zatorej v tistih bukvicah nikjer nič od nje ne stoji.

V. Brez božje gnade pa tudi svetosti ne bo velike.

Od presvetiga imena Jezusa.

(Dalje.)

II. Grehi zoper presveto ime Jezus.

Ne imenuj po nemarnim božjiga imena!

„Jezus, Marija, Jožef“ — kako svete so te imena! Za to boljšiga kristjana globoko v serce zaboli, kadar jih sliši brez vsiga spoštovanja, brez premislika v marnjah, norčijah, v žalosti in veselji, v jezi in togoti izgovarjati. Te

svete imena otroci po ulicah v svoje igrače mešajo, in od veliko odraslih jih boš slišal nemarno izgovarjati, kolikokrat boš z njimi govoril. To je greh zoper drugo božjo zapoved; Bog daj, da bi se ga mogli vsi odvaditi!

Jest, ki to berem, ali slišim brati, terdno sklenem z božjo gnado, da nar svetejšiga imena Jezusa in drugih svetih imen ne bom nikoli več nepridama imenoval. O Bog! pomagaj mi ta sklep dostati. Amen.

Bog nas vari rotnja, izdajanja, perdušanja in zaklinjanja!

Strah je slišati, kako se nespametni in hudobni ljudje velikrat za nar manjši reči per nebu in zemlji rotijo, hudimu izdajajo svojo dušo, se perdušajo in zaklinjajo, da naj jih Bog straža, strela ubije itd., če to ali to ni res, če tega ali tega niso ali ne bodo spolnili. To je grozna in silno nagnusna pregreha: boljši je po nedolžno terpeti, kakor se rotiti in zaklinjati. Takim, ki se radi perdušajo, tudi ni kej verjeti: njim je malo za njih dušo, še manj za resnico, le za svoj dobiček se poganjajo, ali pa na svojo termo tišijo. — Kdor nad drugim vpije, da naj ga „Bog straža“, „strela udari“ itd., taki hoče neskončno svetiga Boga, tako rekoč, za rabeljna imeti, da naj bi se on nad kom znosil namesto njega — preklinjavca. Kako grozno je to pregresno!

Nad takimi nesrečnimi ljudmi se bo spolnilo, kar je v sv. pismu zažugano: „Ta človek prekletstvo ljubi: toraj naj pride nad njega (prekletstvo)! Nad zegnanim nima dopadajenja, toraj naj deleč od njega bo! On je prekletstvo kakor oblačilo oblekel.“ *)

Jest, ki to berem, ali slišim brati, to uro za terdno sklenem, da se vse svoje žive dni ne bom nikoli več rotil (zagviševal), ne perdušal, ne izdajal, ne zaklinjal, ne kaj družiga enaciga govoril. V nar svetejšim imenu Jezusovim mi Bog pomagaj, da ta svoj sklep spolnem. Amen.

Ne dajaj nikomur perlošnosti se perdušati.

Mesar je od pošteniga moža živali kupoval. Ko je ceno zvedil, se je rotil in zaklinjal, da jih tako ne more plačati. Mož mu reče: „To bi bil ti mogel brez vsaciga zaterdovanja meni povedati; ne veš, kaj Jezus govori: „Vaše govorjenje bodi: je je: ne, ne: kar je več od tega, je od hudiga.“ — Poslednje je pa mesar vender hotel živali po ti ceni vzeti. „Ne boš jih imel“ — mu mož reče — „ker si se rotil in klet, da jih po ti ceni ne moreš vzeti, nočem ti pripomoči, da bi prisego prelomil, in k prvemu grehu še družiga pridjal!“ — Tak odgovor se spodobi vsim malopridnim perduševavcam. Nikar se ne meni s perduševavcam, on je lažnik.

Krivično zaklinjarko zadene nagla jeza božja.

Ženska po imenu Sobridge (Sobridž) na Angleskim je nekemu postarnimu možu gospodinjala, in je bila obdolžena, da mu je veliko sreberno žlico ukradla. Pred sodbo v mestu Eksetru se je strašno togotila, da se ji po nedolžnim poštenje jemlje, in je rekla: „Če sim jest žlico ukradla, naj me per ti priči Bog ubije!“ — Komej de je te besede izgovorila, se je mrtva na tla zgrudila. Ko so njeno obleko pregledovali, najdejo na ruti voz, in v vozlu zavezan listič od nekiga barantača, s

kterim je bilo poterjeno, da je pri njem žlico postavila. — Nikar nikoli nikogar ne sili, da bi se zaklinjal za kakšno reč: ker če se ne boji krivice storiti, se tudi ne bo bal po krivično se perdušiti, in ti se njegoviga greha delezniga storiš. Tudi za resnico se ne smeš perdušati.

Bog ne daj komu po krivim perseči!

V neki denarski kovačii se je enkrat nekaj nakovaniga denara pogrešilo. Natolcovali so na delavca, ki je imel to opravilo, da je denar pod kladvo deval. Delavec pa je persegel, da je nedolžin, in je dalje delal. Pa še tisti dan se je kakor neprevidama zgodilo, da mu je kladvo tiste tri perste zmlinčilo, ki jih je imel vzdignjene prisegovaje. To očitno razodenje pravice božje ga je globoko v serce zbodlo, in vest ga je začela tako grozno peči, da je razodel tatvino in krivo prisego spoznal. — Vselej dobro pomisli, za koga persežeš, in vari se kakšnih zvijač, da bi drugač mislil, kakor govoriš, zakaj Bog, ki ga na pričo kličeš, tudi tvoje serce vidi.

Kdor pravičniga po krivim obdolži, se mu bo hudo godilo.

Sveti Narcis, Jeruzalemski škof, je nekatere razujzdance posvaril, da bi se poboljšali. Hudobneži so pa iz jeze škofa nesramne pregrehe po krivičnim obdolžili. Tri lažnjive priče so persegle z naslednjimi pristavki: Prvi je djal: „Oginj naj me požre, če ne govorim resnice“. Drugi je djal z ravno to pogodbo, da naj ga nar hujsi bolezin zadene; tretji, da naj oslepi. Kdo bi bil na to drugači mislil, kakor de je škof res zadolžen? Sveti mož je maševanje za svojo nedolžnost Bogu zročil, in se v pušavo podal. Ondi je nekaj časa samotno živel, ker hudobni svet se mu je bil pergnusil. Previdnost božja pa se je kmal zmaševala nad nesrečnimi, ki so nedolžniga preganjali. Zadelo jih je, kar so si sami želeli. Strela je po noči vdarila v hišo perviga obrekovavca; vse je bilo na enkrat v ognji; zgorel je on, njegova žena in otroci. — Družiga so obsule strašne gobe od podplatov do temena na glavi. Na vsim životu se mu je gnojilo, in ud za udam je gnjiloba vjedla. — Tretji, ko je zaslišal, kaj se je unima zgodilo, se je tako prestrašil, da se je spoznal, in svojo pregreho s toliko žalostjo in tako dolgo objokoval, da je vid zgubil in popolnoma oslepel. — Po tem se je sv. Narcis zopet v Jeruzalem k svoji čedi vernil. (Moral in Beisp.) — To naj dobro premislijo, kateri imajo navado duhovne obrekovati.

Kletvinja je huda pregreha.

Dve reči se hitro pokažete, ktera zmed nju v kaki hiši ima stanovanje: molitev ali pa kletvinja. Kjer je veliko molitve, so ljudje krotki, bogoljubni in perljudni. Kjer je pa kletvinja, so domačini divjaški in goropodni, njih perljudnost z bližnjim, če je, se lahko vidi, da je hinavska in persiljena. Kakor dim ne more v peči ostati, tako se tudi kletvinja kmalo na strehi in po stenah kaže, zakaj počasi začne vse po zlo iti, kjer je preklinjanje. Kakor zvesta in obilna molitev osreči, tako nji nasprot kletvinja vso srečo požre; in kako bi ne, ko je vse okleto? Dosti je zgledov, kjer so spredniki s pregrehami in zlasti s kletvinjo svoj dom zapravili, da tudi njih nasledniki nimajo sreče,

ker

*) Ps. 108, 18.

ker je vse okleto, kar so božji dobri duhovi pregnani, ter je taka hiša prava razbojniška jama peklenjskih duhov. „Jezik preklinjavca je kakor ogin, ki ves tek našiga življenja zažge, vnet od pekla“, pravi Jakob *). — Se tebi gerd zdi človek, ki razsaja in preklinja, spomni se, de si ti ravno tako gerd, ako kolneš. Taki človek je kakor prase, ki nar drajši reči razrije; tudi on do samih svetih „zakramentov“ nima spoštovanja in jih vtika med kletvinjo v svoje umazane usta. Bog bo „od vsake nepotrebne besede odgovor tirjal;“ kaj pa še od tolicih nesramnih kletvin! —

Jest, ki to berem, ali slišim brati, z božjo pomočjo precej zdaj terdno sklenem, de se bom vsih hudih kletvin do smerti varoval, de ne bom klel, ne človeka, ne živine, ne druge stvarjene reči, de, če me tudi kej zjezi, ne bom nikoli imenoval iz jeze ne „hudiča“, ne sv. „zakramentov“, ne družih hudih kletvin. Bog me stori tako močnega, de bom ta sklep dopolnil! Amen.

Nar hujši je, kjer začno starši otroke, otroci starše kleti.

K sv. Francisku Salezjanu so perpeljali mladenca, de naj bi ga posvaril, ker je bil zlo razujzdan. Sveti mož mu je pohlevno na serce govoril. Ker je pa vidil, de je terdovratin, se je zjokal nad njim in rekel: to terdo in nepremakljivo serce bo hud konc imelo.

Povedo mu, de je tega nesrečniga mladenca njegova lastna mati klela. To je svetnika zlo streslo, in je rekel: „Oh, to je pa še nar hujši! Ko bo ta žena vidila, de se bo njena kletvinja spolnila, bo svoje zaklinjanje zastonj obžalovala. O nesrečna mati še veliko bolj nesrečniga sina!“

Le prerese se je prerokovanje svetiga moža spolnilo. Uni mladi človek je v dvobojni puljavi konc storil; psi in volkovi so njegovo truplo požerli. Njegova mati je pa od žalosti umerla. —

Očetje in matere! gorje vam in vašim otrokam, ktere vi preklinjate!

(Konec sledi.)

Razgled po keršanskim svetu.

Iz Turina. Zvesta čeda je prečastitimu Turinskemu nadškofu, ki zdaj v Lionu prebiva, lepo izdelano škofovsko palico s temi besedami podarila: „Ker vidimo, kako lepo je Lionsko mesto, v katerim je tolikanj vitežov naše vere rojenih, ki je že tolikanj brambovcam naše vere prijetno prebivališe podarilo, prečastitiga škofa sprejelo, smo mi kot Vaši sinovi zlo potolaženi“. Na to je veliki škof odgovoril: „Hvaležno sprejemem ta dar, ki ste mi ga Vi, moji gospodje, pernesli kot poslanci mojih ljubih ovčic v imenu vsih, ki so se tega miliga daru vdeležili. Vidim v njem serčno spričevanje Vaše terdne zvestobe do katoliške cerkve in njeniga poglavarja, ki sta nerazvezljivo sklenjena. Ta dar mi je toliko ljubši, ker se mi je v času podaril, v katerim jih je le malo, ki se ljudem ne dajo zapeljati. Vam in vsim, ki so Vas poslali, iz dna svojiga serca blagoslov podelim, ter Boga prosim, de naj ga v nebesih poterdil in čez vso mojo škofijo razlije, od ktere me le telesna sila zamore oddaliti. Gospod naj vse meni izročene blagoslovi, sosebno tiste, ki me vedama ali nevedama preganjajo. Odpustim jim iz vsiga serca, od-

kritoserčno zamorem reči, de me clo nič težko ne stane, jim odpustiti.

Iz Švajcarskiga. „Univers“ naznani pismo svetiga očeta do Sionskiga škofa, v katerim njegovo obnašanje posebno hvalijo ter ga spodbudujejo, de naj podložne duhovne za vojskovanje zoper sovražnike svete cerkve s serčnostjo navdaja in de naj si z vso močjo perzadeva, cerkvene pravice obvarovati. Zadnjič papež njemu in vsim švajcarskim škofam obljubijo, vse, kar je le mogoče, storiti, de se bodo rane zacelile, ki so se bile katoliški cerkvi na švajcarskim naredile.

Iz Angleškiga. De se je Dodsworth res v katoliško cerkev vernil, ni več dvomiti. Liverpoolsk časnik namreč pismo poprejšniga anglikanskiga duhovna naznani, v katerim perpoveduje, de so o novim letu on, Bellasis, Dodsworth, en nekadnji kaplan Manaingov in še eden ali dva druga v kardinalovi domači kapelici zakrament svete birme prejeli. Dodsworth je bil zlo goreč puzeit, in že pred veliko časam se je zlo govorilo od njegoviga pisma do Puzeja, v katerim mu omahovanje in slabost očita. Imel je faro v Londonskim predmestju in je ko pridigar zlo slovel. Dva njegova kaplana sta že pred nekoliko leti krivoverstvo zapustila; eden zmed nju (Gerdon) je zdaj oratorijanec. — V Oksfordu so katolicanstvu protivne govore imeli; več govornikov je puzeitam silno zopervalo; eden se je še Puzeja samiga lotil in je perčakoval, de bi se mu 1000 goldinarjev, ki jih ko učenik dobiva, odtegnilo, eden je pa rekel, de se je že 90 udov vseučeliša in 12 duhovnikov Oksfordskiga mesta v katoliško cerkev vernilo. Tudi v Glamorganski in Notingamski grofovini so govore imeli, pa brez kake posebnosti. Čuditi se pa je, de so si tudi krivoverci Ulsterske grofovine na Irskim upali, pod predsedništvam znaniga plemenitnika Rodena katolicanam protivin zbor imeti. To versko gibanje bi utegnulo mir med Irce zopet podreti, kteri je bil, kakor se je zdelo, po njih zedinjenju za telesno blagostanje ljudstva zagotovljen. — „Builder“, časnik za umetnost, se boji hudih nasledkov zavoljo preganjanja puzeitov tudi v oziru umetnosti, ter pravi: „Upamo, de se ne bo perпустиło, de bi nam papež zopet, kakor popred, vse cerkveno ozaljšanje vzeli in malo več ko prazne stene in pobeijenje pustili, kakor de bi bilo to dosti dobro za protivnike (protestante). Gotovo bi se ne bilo čuditi, ko bi nekteri neznašljivi, nepokojni ljudje brez premislika poskušali nekaj časa sem zbujeno perzadevanje opovirati, protivniške cerkve tega imena vredne, v podobo in izreko časti in poveličevanja narediti, ki jo moramo skazati temu, čigar prebivališe so. Napčno in silno neumno je bilo, de so nehali, to čast in poveličevanje, ki kralju kraljev in gospodu gospodov gre, čigar veličastvo še zvezde na nebu in evetlice na zemlji oznanujejo, človeškim očem navistovati. — In to le zavoljo tega, ker so papeži toliko pobožnost do Boga in tolikanj dobriga sladu imeli, razcvetenje ozaljšavne umetnosti per cerkvenim zidanji pospešiti“. — Anglikanci si veliko perzadevajo vse perpraviti, kar bo pobožnost ptujcov med obertnijsko razstavo potrebovala, tudi kardinal Vizeman je zdaj ukazal za katolicane za čas razstave kapelice napraviti.

Iz Holandije. Stan katolicanov v Holandii je ta čas silno žalosten. Neznašljivost se razodeva v postavah, v vladanji in v perzadevanji, katolicane v krivoverstvo zapeljati in jih stiskati, z gorečnostjo, ki se v sredi devetnajstiga stoletja komaj verjetna zdi. Protestantje se razdelé v derzavni zadevi v tri silno različne stranke, ki si velikrat zlo nasprotvajo. Najde se med njimi tako imenovana vstavna stranka, iz tistih

*) 3. 6.

prenapetih starinov sestavljena, ki hočejo vladajo pred 1798 vpeljati; to stranko vlada Groen od Prinsterer. Je pa med njimi tudi prekucovavna stranka, ki bi se v priliki ne ustrašila naukov enakosti spolniti, ki sena Nemskim in Svajcarskim oznanujejo. Te tri velike stranke pa zopet v več manjših razpadejo. Pa vse te stranke, kakor različne po izviru in namenu, stoje in delajo vselej kot en mož, kadar se od verskih in državnih pravic katoličanov govori. Če ptujci v Holandii kak krivoversk dnevnik prebira, se mu mora vender čudno zdeti. Povsod vidi: „gospodarstvo duhovnov, katoliška božja vladja, Jezuitizem, stiskanje vesti, rimsko trinostvo, čezplaninska suznost, vernitev srednjiga veka“, in kakoršne so že vse druge zabavljive besede 18. stoletja. Ko bi pa popraševal, od kod de to vpitje pride, bi zvedil, de so katoličani, katerih ste dve petini v narodu, le državni suznji, in de se vladanja dežele le kot dvajsetina vdeležijo; zvedil bi, de od županije do kraljeviga svetovavstva, od ljudskih šol do vseuceliša, od sodniga hlapca do ministra le protestantje vladajo in vse gospodarijo. Gotovo, reči bi mogel: „Čudna dežela, kjer se klavni darovi rabeljni imenujejo in kjer se jastrobi v golobe spremeniti znajo!“ Kaj bi pa še popotnik rekel, ko bi od skrivnih družb zvedil, ki so jih protestantje zoper katoličane napravili? Te so gotovo prikazen, ki marsikaj pomisliti da. Perva je družba „Unitas“, ki so jo vikši vradniki in bogati kupci v spoznani namen napravili, krivoverstvo s telesno silo ohraniti. Potem je skrivna družba „Welstand“, ki ima namen, v sredi katoliških prebivavcev hiše, zemljiša, najemšine nakupiti in tam sčasoma protestantske občine ustanoviti. Tretja družba je „Tuenda“, napravljena v namen, de se otroci iz zmešanih zakonov na kakoršno koli vižo persilijo, protestantsko izrejo dobiti. Četerta družba „za kersansko podpiranje“ denarje nabira, katoliške uboge z oziram na telesno blagostanje zapeljevati. Peta „Phylakterion“ ima sramotljivi namen, katoličanam časno srečo kratiti; vsak ud te družbe se zaveže, na priliko: nobeniga katoličana v službo ne vzeti, nobenimu katoliškemu rokodelcu nič ne dati in z nobenim katoliškim kupcem se ne pečati. Vse te skrivne družbe imajo svoje oskerbovanje, svoje oskerbnike, svoje ogleduhe in svoje denarnice; kakor z mrežo prepregajo vse dele dežele, kjer so še rodovine, ki so veri svojih dedov zveste ostale. Zalostno je posebno kaj taeiga od naroda slišati, čigar poterpljivost in nepristanost se je ravno kar tolikanj hvalila. Sreča je, de je Bog te tamnitne družbe razodel. Dobromisleci protestantje sami so hudobne naklepe teh družb naznanili, v katerih so velikrat nar vikši državni vradniki in še udje nar vikši dvorne sodnije sedeli, brez strahu, svojo visoko službo onečastiti, ki se ima na vse deržavljane brez razločka vere ozirati.

Iz Dunaja. Nadvojvodinja Sofija, mati cesarjeva, vedno blaziga serca in bistriga uma, je božično drevo napravila, na katerim so udje cesarjeve rodovine in bolj bližnje osebe božične darove prejeli. Pač lep zgled za vsako kersansko družino!

Unidan je v Pragi umerl Dr. Smetana, duhoven krizanskiga reda z rudečo zvezdo, ki je v lanskem letu katoliško cerkev zapustil in od nadškofskiga konzistorja izobčen bil. Pred enim dnem so se sami prečastiti kardinal Svarcenberg k bolnemu odpadniku na tihim podali in ga z vso mogočo prijaznostjo k vernitvi v kat. cerkev opominjali, pa zastoj —!

Iz Ljubljane. Te dni je častiti misijonar Dr. Ignaci Knobleher v Ljubljano veselo novico pisal, de so mu svitli cesar Franc Jožef vse pervolili, kar je bil

cesarsko vladarstvo poprosil. Že so se hitre pisma v Carigrad poslale, v imenu našiga cesarja od sultana pismeno pervoljenje v odvernjenje vsih prestopov egip-tovskih mogočnih zadobit; misijonska hiša v Hartumu bo vsako leto 1000 gold. iz avstrijske vložitve za odkupljenje sužnih dobila; in ministerstvu bogočastja se je pervolilo povabilne pisma do vsih avstrijskih škofov za vpeljanje radovoljnih skladov v podporo misijonarjev v srednji Afriki razposlati. Po tem pa gospod Knobleher dalje piše: „Cesar so me v zaslišnji prav perjazno sprejeli ter me ustmeno zagotovili svojiga milostiviga vdeležnja mojiga dela. Tudi udje cesarske rodovine veliko veselje kažejo nad spreobrnjenjem zamorcov. Prečastiti gospod kardinal in veliki škof v Pragi, prečastiti veliki škof in pervak na Ogerskim, prečastiti škofa Sekavski in Bernski so mi osebno zaterdili, de si bodo perzadevali blagor mojiga spreobračanja pospešiti, ko bodo moje vradne zadeve s cesarskim vladarstvom izmotane. Tudi druge visoke inimnitne rodovine in osebe na Dunaji so mi vidno vdane in se živo vdeležujejo mojiga poklica. Nekteri sklade vpeljujejo med svojimi perjatli za rešenje nesrečnih zamorskih otrok, nekteri pa z lastnimi rokami malajo, prevlačujejo in delajo, naše altarje ozaljšati. Zdaj imam nar terdniši upanje, de bo Gospod gnade svojiga usmiljenja nad naš misijon obilno razlil. Zahvalim ga za neskončno dobroto, s katero je serca za vdeležnje osode meni izročene čede povsod ogrel; per tem pa ne pozabim svojih serčnih želja za blagor svojih rojakov, ki so s tolikanj mikavnim izgledam začeli, per altarji proti nebesam pošiljati.“ — Ko pa to veselo novico in serčno hvaležnost gospod misijonarja tukaj razglasimo, še enkrat na znanje damo, de bo on še celi mesec na Dunaji ostal, de se torej še vse darila, ki jih je kdorkoli za uboge zamorce namenil, ali visoko častitimu vodstvu Ljubljanske duhovšnice ali vredništvu „Zgodnje Danice“ lahko zroče, ktera jih bota z nar večim veseljem v namenjeni kraj poslala. Sej so nam še v spominu slovesne besede: „Ko bom pa k svoji cerkvi unkraj pušave zopet domu peršel, in ko me bo malo kardelo mojih ljubih otrok kot svojiga očeta zopet pozdravilo, bomo skupej molili in Boga per njegovim altarji prosili, de naj svoje gnade nad tiste obilno razlije, ki so se nam ljubeznjive in miloscerne skazali.“

Cerkveno slovstvo.

Ravno so na svitlo prišle lepe bukvice: „Lilija v božjim vertu“ ali deviški stan, njegova lepota in pomočki ga ohraniti. Po spisih svetiga M. Alfonza Li-guorskiga, s perstavkam svete maše, napeljevanja Kristusova terpljenje premišljevali, in raznih molitev. — Te bukvice, ki so se z dovoljenjem visokočastitljiviga Ljubljanskiga škofijstva natisnile, so nalaš zavoljo nedolžne mladosti izdelane, de bi vidila nedolžnost po njeni neprecenljivi vrednosti čislati, spoštovati in varovati, de bi vedila ceniti modrostne besede: „O kako je lep čist rod, ki se v čednosti sveti, ker je večin njegov spomin: per Bogu in per ljudeh hvalo ima!“ Pa tudi zmotenim zamorejo v poboljšanje biti, ker bodo iz njih bolj spoznali, kako neprecenljivo lepoto so zgubili, ker so nedolžnost zapravili. Posebno pripravne so za darila ženski mladosti, za katero so zlasti pisane. Priporoča jih tudi nizka cena. Obsežejo namreč 5 pol v osmerku, imajo lep popir, ličin natis iz Blaznikove tiskarnice, sozalfjšane z eno čedno podobo, in se dobé per Leopoldu Kremžarju pod tranco v Ljubljani kot šolske darila vezane po 15 kr.